

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Utredningen om en moderniserad reglering av handel med ädelmetallarbeten (KN 2024:06)

Beslut vid regeringssammanträde den 28 augusti 2025

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 20 juni 2024 kommittédirektiv om att en särskild utredare förutsättningslöst skulle se över lagstiftningen för handel med ädelmetallarbeten och lämna förslag på hur regleringen kan moderniseras så att den är effektiv och ändamålsenlig både för konsumenter och producenter (dir. 2024:61).

Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 12 juni 2025 förlängdes utredningstiden till den 26 augusti 2025 (dir. 2025:63).

Utredaren får nu även i uppdrag att

- bedöma om det finns behov av stärkt tillsyn av hur regleringen av ädelmetallarbeten följs,
- lämna förslag på hur tillsynen kan stärkas och hur den kan finansieras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 27 februari 2026.

Uppdraget att lämna förslag för tillsynen av regleringen av ädelmetallarbeten

Enligt de ursprungliga direktiven är det angeläget att tillsynen över lagstiftningen är ändamålsenlig och att tillsynsmyndigheten har de förutsättningar som krävs för att kunna bedriva en ändamålsenlig och effektiv tillsyn. Det ingår dock inte i det ursprungliga uppdraget att utreda och föreslå hur tillsynen kan organiseras eller finansieras för att motsvara dessa kriterier.

I utredningens arbete har det framkommit att framför allt näringsidkare fäster stor vikt vid tillsynen av att gällande lagstiftning följs. Det finns en utbredd uppfattning i branschen att oegentligheter och oseriösa aktörer är ett betydande problem, inte minst genom den ökande e-handeln. Det finns således en efterfrågan på att tillsynen över lagstiftningen ska stärkas. Även för konsumenter kan tillsyn antas vara en viktig fråga.

Finansieringen av tillsynsverksamheten utgör dock på flera sätt en utmaning. Enligt 21 § förordningen (1999:780) om handel med ädelmetallarbeten är det Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) som utövar tillsyn över att lagen (1999:779) om handel med ädelmetallarbeten och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs. Enligt 14 § lagen om handel med ädelmetallarbeten är den som yrkesmässigt befattar sig med ädelmetallarbeten skyldig att på uppmaning lämna Swedac tillträde till utrymmen där ädelmetallarbeten förvaras och lämna de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen. Därtill har Swedac enligt 15 § lagen om handel med ädelmetallarbeten möjlighet att meddela förelägganden och förbud samt att förena dessa med vite. Enligt förarbetena bör kostnaderna för tillsynen kunna finansieras genom intäkterna från namnregistret (prop. 1998/99:102 s. 23). I förarbetena görs dock inte någon bedömning av hur resurskrävande tillsynen är eller bör vara.

Namnregistret är ett register med namnstämplor för tillverkare av ädelmetallarbeten. För ädelmetallarbeten av guld eller platina krävs enligt dagens reglering att de är försedda med finhaltsstämpel och namnstämpel, alternativt finhaltsstämpel och kontrollstämpel, för att de ska få marknadsföras i Sverige. Namnstämpelns syfte är att identifiera vem som är ansvarig för ett ädelmetallarbete. Det är tillverkaren eller importören som ansvarar för att stämpla med namnstämpeln. Namnstämpeln ska vara

godkänd och registrerad av Swedac för att få användas. Swedac ansvarar också för att upprätthålla registret med namnstämplat.

Swedacs verksamhet finansieras via avgifter. Efter samråd med Ekonomistyrningsverket får Swedac meddela föreskrifter om avgifter för namnregistret. Enligt 20 § förordningen (2021:1252) med instruktion för Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll ska avgifterna beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader. Intäkterna från namnregistret uppgår i dagsläget till ca en miljon kronor per år.

Swedacs intäkter från namnregistret ska täcka kostnaderna för registerhållning, tillsyn av handeln med ädelmetallarbeten, administration och utveckling av verksamheten samt kostnader för arbete kopplat till den internationella konventionen om kontroll och märkning av ädel metall. Med hänsyn till att intäkterna från namnregistret är förhållandevis blygsamma, är förutsättningarna för att bedriva tillsyn begränsade. En annan utmaning är att tillsynen omfattar ett bredare kollektiv än den grupp som betalar för den. Även aktörer utan någon registrerad namnstämpel agerar på marknaden och omfattas av tillsynen. I denna grupp finns bland annat e-handelsaktörer som agerar återförsäljare men som inte namnstämplat sina produkter.

Ett ökat fokus på tillsynens omfattning och förutsättningar är nödvändigt för att utredningen ska kunna lämna ett förslag för en effektiv och ändamåls-enlig reglering till nytta för både konsumenter och producenter.

Utredaren ska därför

- bedöma om det finns behov av stärkt tillsyn av hur regleringen av ädelmetallarbeten följs,
- lämna förslag på hur tillsynen kan stärkas och
- lämna förslag på hur tillsynen kan finansieras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 27 februari 2026.

(Klimat- och näringslivsdepartementet)